

Linier —, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal læse op. Der staar der om dette Princip, at „det er erkendt, at dette Princip vilde være praktisk gennemførligt“. Naar Kommissionen som Helhed — og jeg ser ikke, at nogen har taget Afstand fra denne Udtalelse — siger dette, og de tre Partiordførere her i Tinget gentager det, spørger jeg: Hvad kan da være til Hinder for, at der gøres et alvorligt Forsøg paa nu at faa gennemført det Princip, hvis Gennemførelse vi den Gang, i 1908, i Virkeligheden alle var klare over, at der igen vilde blive rejst Spørgsmaal om ved først mulige Lejlighed?

Hele dette Spørgsmaal er jo i Virkeligheden, hvad enten man ser paa det fra Lovgivningsmagtens eller fra Tjenestemændenes Standpunkt, et Spørgsmaal af meget stor økonomisk Rækkevidde. Det er det for Lovgivningsmagten, forsaavidt som det drejer sig om en Merudgift i Forhold til tidligere Tider, som, efter hvad der foreligger, mindst maa sættes til 60 Mill. Kr. om Aaret, ja, maaske endda vil gaa betydeligt højere. Jeg ved det ikke, men det er fra forskellige Sider antydet, at 60 Millioner i alt Fald ikke slaar til. Og set fra Tjenestemændenes Side er det selvfølgelig ogsaa et meget stort pekuniært Spørgsmaal. Thi det kan ikke nægtes — og det er der vel heller ingen, som har gjort —, at deres Lønninger siden 1908 var sakket agter ud, om jeg maa bruge det Udtryk; de havde aldeles ikke holdt Trit med den økonomiske Udvikling. Det nytter ikke meget at sige, at det er deres egen Skyld, thi hvis de havde fulgt Venstres Forslag, havde de kunnet faa Lønnen til at følge med Konjunkturerne; der er intet at bebrejde dem nu, der er blot det at sige, at Princippet havde været godt i 1908. Er det da forkasteligt nu i 1919?

Dette store økonomiske Spørgsmaal giver mig nu tilstrækkelig Grund til at anstille nogle faa økonomiske Betragtninger; det skal ikke blive mange. Vi ved alle, hvilken Katastrofe der er gaaet hen over Europa — jeg kunde i Virkeligheden sige: over hele Verden, i de sidst forløbne 5 Aar. Vi har haft den Lykke at være udenfor, militært set. Men økonomisk set har vi ikke været udenfor; og i den Afvikling, som naturnødvendigt maa følge efter, vil Danmark endnu mindre end hidtil blive udenfor, økonomisk set. Det, der har været Kendetegnet for de sidste 5 Aar, hele Krigsperioden, er en overordentlig stærk Prisstigning, en Pris-

stigning, som har sin Aarsag i to Ting, der i alt Fald er de væsentlige Aarsager, om end der kan være mange andre. Paa den ene Side har der været Vareknaphed, fordi Verden blev optaget af alt muligt andet end at producere Livsfornødenheder, store Masser af den arbejdskraftige Ungdom maatte drage i Felten, og store Masser af dem, der blev hjemme, maatte arbejde paa Krigsproduktionen, medens Produktionen af de almindelige Livsfornødenheder blev i væsentlig Grad svækket, om den end ikke gik helt i Staa. Det er ganske klart, at en saadan Vareknaphed maatte medføre stigende Priser. Paa den anden Side kom der en utrolig Masse Papirpenge, ikke alene i de krigsførende Lande, men ogsaa her i Danmark er der Mængder af Papirpenge, som i de kommende Tider maa indløses under en eller anden Form. Jeg tager neppe ret meget fejl, naar jeg siger, at der i Dag er 2—3 Gange saa mange Papirpenge i Omløb her i Danmark, som man kan gøre Regning paa, at der under normale Forhold vil være Brug for i Omsætningen, og ser man paa de Lande, som har været direkte implicerede i Krigen, er Forholdene der langt, langt værre; jeg har ingen Tal i saa Henseende, og der er maaske endnu neppe nogen, som har det. Det er i Virkeligheden saaledes, at Seddelpressen roterer Dag og Nat i alt Fald i visse af Europas Lande, og der er ikke nogen Tvivl om, at der er 20—30—40, maaske mange Gange flere Papirpenge i Omløb, end der vil være Brug for, naar man vender tilbage til normale Forhold. De to Hovedmomenter: Vareknapheden og Pengerigeligheden har til andre Tider i Historien, naar man har staaet overfor lignende Katastrofer, været kendte som de Aarsager, der har bevirket de høje Priser. Som det mest nærliggende Eksempel skal jeg nævne Napoleonskrigenes Tid. Der har man det tilsvarende Forhold: Vareknaphed og Pengerigelighed i en Grad, som kun hører hjemme under de store Verdenskatastrofer. Aarsagen til Prisstigningen: Vareknaphed og Pengerigelighed, er selvfølgelig ikke i alle Enkeltheder, men i Hovedtrækkene nøjagtig den samme, som vi kender fra tidligere Tider, og der er for mig ikke Tvivl om, at ogsaa Afviklingen vil blive, jeg vil ikke sige nøjagtig den samme, men i alt væsentligt vil foregaa under de samme Former, som man har kendt fra tidligere Tid. Varerne vender tilbage til Markedet, Soldaterne vender hjem; efterhaanden som man kom-